

Віталій ШЕВЧЕНКО

**РЕЦЕНЗІЯ
НА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ХРИПКО С.А. З КУРСУ «АКСІОЛОГІЯ ОСВІТИ»**

Навчально-методичний посібник «Аксіологія освіти в сфері міжпредметного дискурсу: цінне, ментальне, наукове» (Укладач Хрипко С.А. — К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2009. — 402 с.) охоплює, безумовно, актуальну, цікаву, самобутню й, певним чином, неординарну тему взаємообумовленості і взаємодетермінованості аксіологічного, наукового й освітнього феноменів з помітною екстраполяцією на національно-вартісний аспект осмислення, подачі й обґрунтування.

Окремо, акцентую, дослідити, рефлексувати й комплексно висвітлювати проблему аксіології освіти, «вихоплюючи» її з безмежжя наукового простору, справа досить кропітка й складна, яка потребує високої філософської культури, вміння проблемно-акцентовано аналізувати наукові доробки попередників, художні й, так звані, «побутові» тексти, науково коректно репрезентувати власні дослідницькі висновки й продукувати нове знання. І з усім комплексом вищенаведених завдань автор і укладач рецензованого посібника й програми вповні справилась, що й показує сама її робота як така...

Актуальність даного навчального курсу побічно посилює й наша неоднозначна минушина, й доволі полярні й складні обставини освітнього сьогодення, і вельми тривожні прогнози щодо майбутнього. Зміст рецензованої роботи сфокусовано не просто до цікавої й оригінальної тематики, а відноситься до сфери тих питань, які ніколи не покинуть площину актуального наукового дискурсу. Адже будь-яка епоха, будь-яка спільнота по-своєму завжди переймалась проблемою цінності освіти, репрезентуючи свій варіант розуміння освіченості.

Недостатня дослідженість даної проблеми у вітчизняному й зарубіжному науковому просторі та помітна відсутність сучасних проблемних праць з тематично-суміжних питань зайвий раз акцентують об'єктивну затребуваність актуалізованої інформації, на яку сфокусовано комплексний зміст навчально-методичного посібника.

Методичний доробок Світлани Анатоліївни є саме тим, чим і повинен бути — комплексним навчально-методичним посібником, де окрім аксіологічного вектора тематичної інформації пропонується відповідна навчальна програма, проблемна царина семінарських занять, акцентована

понятійна база, матеріали до колоквиуму, комплексна контрольна робота, тестові завдання та серйозна підбірка проблемних витягів з першоджерел. Матеріал посібника (і через авторський текст і шляхом навчально-методичної інформації) розставляє міжпредметні акценти на простір духовних цінностей, національно-ментальних вартостей та аксіології науки. Помітно, що укладача цікавить, перш за все, людиновимірність ціннісного феномену, його «життєва актуальність», а не концептуальна сутність дефініювання.

Дана робота відзначається логічною структурою, «живим стилем» подачі матеріалу, помітним етичним виміром дослідницької рефлексії, широкою емпіричною базою та ґрунтовними методичними напрацюваннями в полі перевірочних завдань. Вироблена та вдало реалізована авторська концепція теоретичного зрізу подачі й репрезентації даної інформативної фабули навчально-методичного посібника загалом і програми зокрема. Пропоновані матеріали систематизовано, зроблено необхідні узагальнення та висновки як за окремими модульними розділами і темами, так і в цілому по всій роботі, що й показують пропоновані «додатки» — (матеріали до колоквиумів та збірка тестових завдань). Стишло, науково грамотно, лаконічно і взаємопов'язано сформульовано усю інформативну лінію роботи — від передмови до комплексу ключових тем та проблемного вектора підібраних першоджерел.

Інформаційно насичено і логічно взаємоузгоджено виглядає концептуальна картина рецензованої роботи. Так через осмислення «аксіології освіти як невлімової сутності філософського знання» (розділ I) укладач виходить на ціннісно сфокусовану рефлексію освітнього феномену як предмета міждисциплінарного наукового дискурсу; подає історичний зріз становлення аксіології в проблемному просторі філософської рефлексії; розглядає специфіку присутності феномену цінностей в житті людини і суспільства; та філософський сенс категорії «цінності» в проблемному просторі понятійного дуалізму.

Досить гармонійно і логічно виглядає перехід «вступної» частини першого модульного розділу до більш насиченої інформації, що зосереджується на питанні осмислення виключно феномену освіти як втілення теорії цінностей. Розділ цілком взаємоузгоджено (на рівні параграфів) охоплює наступний тематичний комплекс: інтеграція акмеологічного і аксіологічного підходів в освітньому просторі; «Філософський сенс» освіти як проблема взаємоузгодження цінностей консерватизму і цінностей зростання; освіта як детермінант психологічної зрілості і пристосування до життя; освітній вимір правової аксіології в світлі філософської рефлексії.

Окремої уваги заслуговує **МОДУЛЬНИЙ** розділ II, який присвячено проблемі пошуку та осмислення ментальних основ освітньої аксіології. Даний модуль є україноцентричним, національно-орієнтованим і, взагалі, вельми цікавим, самобутнім, неординарним. Так, осмислення теми

ментальності як детермінанти й результату освітньої аксіології логічно переходить у проблему духовно-релігійних виявів української ментальності в світлі освітньо-ціннісних пріоритетів. І актуальність цих проблемних тем, з огляду на реалії сьогодення, беззаперечно, є апіорною. Не меншу актуальність й наукову вартість втілюють підсумкові тематичні зрізи, а саме проблема ментальної пам'яті щодо змін (зламу) ціннісних пріоритетів в освітній культурі України (усталеність і маргінальність) та питання аксіологічного смислу проблеми національної освіти як сфери узгодження педагогічного і політичного дискурсу. Як рецензент вважаю за доречне ще раз підкреслити помітну оригінальність та самобутність інформаційного наповнення даного розділу, адже матеріали до яких він сфокусований можуть стати в нагоді для майбутніх наукових розвідок і досліджень в царині етнопедагогіки, етнокультурології, української культури тощо.

Акцентовану взаємоузгодженість наукового й освітнього простору репрезентує МОДУЛЬ III *Ідеали науки — ідеали освіти*. Так рефлексія аксіологічного аспекту «наукового факту» логічно переходить до аналізу факторів освіти і наукового пізнання як проблеми ціннісного обґрунтування філософського світогляду та компаративно підсумовуючої теми — «Вчений і педагог — межі дуалістичної сутності пріоритетів буття викладача вищої школи».

Програмний модуль *футурологія і праксеологія аксіології освіти* на сторінках посібника знайшов своє відображення, перш за все, в комплексі підібраних укладачем проблемних першоджерел. Це цілком логічно, оскільки акцентована тема репрезентує практичну площину як теоретичної частини навчально-методичного посібника зокрема, так і усього курсу в цілому.

Логічним виглядає той факт, що насамкінець укладач пропонує досить широку варіативність перевірочних, контрольних, «нагадуючих» методів закріплення актуалізованої інформації — (комплекс творчих питань, контрольних тестів, матеріали до підсумкового колоквиуму тощо).

У цілому рецензована робота відзначається безсумнівною затребуваністю актуалізованих тем, багатовекторною і гармонійною концепцією, цікавим змістовним матеріалом і комплексною «контролюючою» базою. Додатки, пропонована література й висновкова база цілком контамінують і з її змістом і з запрограмованими результатами. Окремої схвальної оцінки заслуговує ціннісний вектор в осмисленні та поданні рецензованого навчального курсу, що дозволило автору-укладачу обережно наголосити саме на тих ключових нюансах, які, на її думку, гармонійно «вплітають» актуалізовану проблему в зміст філософії, культури й аксіології освіти. Все це дає підставу зробити висновок, що результати, які програмовано передбачені даним навчальним курсом, основні ідеї та висновки мають наукову вартість, теоретичну й практичну цінність — отже, є затребуваними в сучасній філософській і освітній культурі.